

Avdelningen för kommunikation och stöd
Enheten för samordnat verksamhetsstöd
Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
Tel. 08-519 549 28

REMISSVAR

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

Regeringskansliet
Miljödepartementet
Naturmiljöenheten

103 33 Stockholm

Sammanfattning

Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM) är i grunden positivt inställd till den översyn som har gjorts av Naturvårdsverket. I huvudsak har SMTM 5 kommentarer;

- En tydlig definition av livscykelperspektiv, som följer den som anges i ISO 14001, där det tydliggörs att organisationen ska kunna styra eller påverka processen, är nödvändig (se 4.2.4 nedan).
- Förenkla arbetet med livscykelperspektiv genom att exempelvis Kammarkollegiet och Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att stödja övriga myndigheter med mallar och verktyg (se 4.3.3 nedan).
- Det är önskvärt med ett minimum av oprecis datainsamling, med självskattningsbegrepp som "vilka områden", "vilken grad" etc (se 4.4.5 nedan).
- Ge möjlighet att särredovisa utsläppsmängden CO₂ från ickefossila bränslen (se 4.4.5 nedan).
- De myndigheter som redan är certifierade enligt ISO 14001, bör kunna ges avsevärda rapporteringslättnader, givet att all verksamhet är certifierad (se exempelvis 6.2.6 nedan).

Bakgrund

Myndigheten har från och med kapitel fyra och framåt bara kommenterat där det finns synpunkter och kommentarer som skiljer sig från det föreslagna.

4.2.4 Nya definitioner och begrepp

Det är mycket bra att begreppen "betydande miljöpåverkan" och det nya begreppet "livscykelperspektiv" definieras. Risken är stor att dessa annars blir föremål för egna tolkningar, vilket försvårar både utvärdering och arbete. I den av naturvårdsverket föreslagna definitionen saknas dock en viktig avgränsning, som tas upp i ISO 14001:2015 § A.6.1.2" ... beakta ett livscykelperspektiv. Detta kräver inte någon detaljerad livscykelanalys, utan det är

REMISSVAR

Avdelningen för kommunikation och stöd
 Enheten för samordnat verksamhetsstöd
 Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
 Tel. 08-519 549 28

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

tillräckligt att noggrant överväga de livscykelstadier organisationen kan styra eller påverka. Typiska stadier i livscykeln för en produkt (eller tjänst) är anskaffning av råmaterial, konstruktion, produktion, transport/leverans, användning, hantering efter avslutad livslängd samt slutlig avfallshantering”.

Om det ska vara meningsfullt och om myndigheterna ska ha en rimlig möjlighet att arbeta med och styra eller påverka vid kravställning vid upphandlingar, som senare föreslås, där livscykelperspektivet är ett viktigt kriterium, är ett förtydligande liknande den avgränsningen som görs i ISO 14001:2015 nödvändigt. Det måste vara tydligt att det är respektive myndighet som prioriterar och väljer när och på vilket sätt ett livscykelperspektiv ska anläggas.

4.2.6 Förtydliganden av förordningen i förhållande...

Det är bra att myndigheterna ska ha ett miljöledningssystem för hela verksamheten, liksom att upphandlingarna ska anpassas utifrån ett livscykelperspektiv. Det måste dock vara tydligt att det är respektive myndighet, som nämnts kommentaren till 4.2.4 ovan, som avgör när det är rimligt att anlägga ett livscykelperspektiv. I de fall myndigheten har rådighet över den varas eller tjänsts miljöpåverkan ska ett livscykelperspektiv anläggas, i övriga fall riskerar det att endast bli ett merarbete utan önskat resultat.

4.3.1 Stärkt integrering av miljöarbetet och...

Enligt *ISO 14001:2015, kapitel 9 Utvärdering av prestanda*, ska den certifierade organisationen redogöra för och redovisa samtliga av de punkter som Naturvårdsverket föreslår samt ytterligare ett antal punkter vid ledningens genomgång. Om organisationen inte redovisar på ett adekvat sätt riskerar man att certifikatet dras in. Det borde räcka att myndigheterna antingen visar upp ett godkänt miljöledningscertifikat och om nödvändigt, bifogar protokoll från ledningens genomgång, istället för att behöva göra två omfattande redovisningar av samma saker.

Om ledningen vid genomgång av miljöledningssystemet anser att myndighetens mål behöver uppdateras eller omformuleras, kommer det att

REMISSVAR

Avdelningen för kommunikation och stöd
 Enheten för samordnat verksamhetsstöd
 Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
 Tel. 08-519 549 28

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

framgå vid genomgången, annars kan man inte, enligt kapitel 9.3 ”säkerställa systemets fortsatta lämplighet, tillräcklighet och verkan.” Kravet att årligen se över och vid behov uppdatera miljömålen är således redan omhändertaget och kan strykas ur förslaget till översyn.

Det är bra att de olika myndigheternas bidrag till nationella miljömål och till de globala målen för hållbar utveckling tydliggörs. I samband med detta är det nödvändigt att myndigheterna redovisar på ett liknande sätt och att myndigheterna får tydliga instruktioner kring vad som ska rapporteras och vilka indikatorer respektive myndighet antas bidra till.

4.3.2 Ny fråga om resurshushållning och ...

Hur avser man att följa upp, och på vilket sätt kvantifieras myndigheternas resurshushållning och avfallshantering? Utan tydlighet uteblir eller omöjliggörs sannolikt den mätbara effekten av användandet av livscykelperspektivet.

4.3.3. Miljöhänsyn i alla steg av inköpsprocessen

För att myndigheternas olika miljöledningssystem ska stödja dem i inköpsprocessens olika steg, behöver det ges verktyg och mallar för genomförande. Förutsättningarna och uppdragen varierar kolossalt mycket vilket också betyder att de olika myndigheternas redovisningar kommer att vara svårbedömda om de inte har gemensamma krav- och mätformuleringar. Utan vägledning i dessa frågor är risken stor att miljöledningssystemets effekt för bättre och mer miljövänliga upphandlingar uteblir. SMTM föreslår därför att exempelvis Kammarkollegiet och upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att dels tillse att de avtal de tecknar har tagit hänsyn till ett livscykelperspektiv, liksom att de kan ge vägledning och förenkla för övriga upphandlande myndigheter genom förbättrade mallar och verktyg.

4.3.4 Ökade krav på miljöanpassning och utsläpps...

Vad gäller digitala möten är det önskvärt med en definition av ett sådant möte. Gäller det antal deltagare, mötets längd eller om det ersätter en resa

REMISSVAR

Avdelningen för kommunikation och stöd
 Enheten för samordnat verksamhetsstöd
 Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
 Tel. 08-519 549 28

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

till ett möte etc. När det finns definitioner blir också möjligheterna till en korrekt analys påtagligt bättre.

4.4.3 Fokus på uppföljning av det systematiska...

Det konstateras att självskattning saknas som en del i uppföljningen av centrala delar i förordningen. SMTM anser att det ska vara så lite självskattning som möjligt i uppföljningar. Självskattning är person- och humörsberoende och ger ett osäkert underlag att göra uppföljningar av.

Det är bra att Naturvårdsverket inte ser sig som en tillsynsinstans utan som en myndighet som ska stötta andra myndigheter.

4.4.4 Justerad uppföljning av miljöarbetets effekter.

I femte stycket tas nya sakfrågor upp, bland annat att antalet digitala möten ska redovisas. Det i sig är inte svårt, men det är viktigt att det definieras vad ett möte är; antal deltagare, mötets längd eller om det ersätter en resa till ett möte etc (se 4.3.4 ovan). Många telefonsamtal mellan två personer ersätts av ett videosamtal – det är helt enkelt trevligare att se den man talar med. Hur ska t. ex sådana samtal/möten ses och redovisas?

4.4.5 Förändringar i formuläret

Vid ett antal reviderade och nya frågor används begreppet "omfattning". Det måste finnas en definition kring storhet – är det kilo, antal, procent etc. Dessutom vore det bra om var så få frågor som möjligt med denna typ av oprecis självskattning (se även 4.4.3).

Den första nya frågan handlar om "Inom vilka områden...". Begreppet områden måste förtydligas, detta gäller även nya frågan #4.

Ny fråga #3 är "Har genomgång av miljöledningssystemet..." Det är ett krav i ISO 14001:2015 att gå igenom miljöledningssystemet och dess verkan. Frågan bör därför utgå.

REMISSVAR

Avdelningen för kommunikation och stöd
 Enheten för samordnat verksamhetsstöd
 Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
 Tel. 08-519 549 28

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

Ny fråga #5 angående § 13, det är oklart vad som ska redovisas eftersom begreppet "omfattning" inte förklaras. Frågan är viktigt därför måste det anges vilket storhet som ska användas, vilka begränsningar som ska göras etc.

I del 2, reviderad fråga 1.1 saknar SMTM möjligheten att skilja mellan CO₂ utsläpp av fossilt ursprung och CO₂ som kommer från förnyelsebara källor. I bägge fallen tillförs CO₂ till atmosfären, men det fossilfria bidraget ökar inte halten CO₂, till skillnad från det fossila bidraget. Genom att införa möjligheten att separera källorna skulle ett incitament att använda fossilfria bränslen skapas. Det är viktigt för miljön och både internt och gentemot samhället i stort – myndigheterna tar CO₂ frågan på allvar.

Under kapitel 2 Energianvändning, har fråga 2.5 strukits. SMTM föreslår att frågan kvarstår, men att svarsalternativet är i fritextformat. Det ger myndigheterna som är hyresgäster ett incitament till att ha dialog och samverkan kring energibesparingsåtgärder.

Kapitel 5. Författningsförslag § 13, s 51-52.

Det är nödvändigt att begreppet "livscykelperspektiv" blir väl definierat, även med avseende på hur långt i en produkts eller tjänsts kedja ansvaret ligger. Uppföljningen av ställda miljökrav gäller ju både framåt och bakåt i kedjan och rimligen kan bara ett urval av upphandlingarna följas upp. Det bör förtydligas att så är fallet.

Kapitel 5. Författningsförslag § 17, s 52-53.

Hela § 17 omfattas av ISO 14001, varför kraven i § 17 kan anses vara uppfyllda för miljöledningscertifierade myndigheter, därmed behöver ingen ytterligare kontroll göras för dessa myndigheter.

Kapitel 6.2.6 Förtydligande av förordningen i förhållande... (s 68).

SMTM anser att en myndighet, vars hela verksamhet är certifierad enligt ISO 14001, kan ges avsevärda rapporteringslättnader. Det är väldigt många punkter i exempelvis *ISO 14001, kapitel 9, Utvärdering av prestanda*, som

REMISSVAR

Avdelningen för kommunikation och stöd
 Enheten för samordnat verksamhetsstöd
 Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
 Tel. 08-519 549 28

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

enligt förslaget till förändring i förordningen om miljöledning i statliga myndigheter kommer att behöva rapporteras flera gånger. I de fall delar av verksamheten inte ingår i ett ISO 14001 certifikat, kan myndigheterna separat redogöra för hur miljöledningssystemet berör dessa delar.

Den externa revisionen av ISO 1401-certifierade myndigheter är omfattande och resultatet bör kunna utnyttjas på ett effektivt sätt. Det som inte tas upp i ISO 14001, men som är viktiga för att utvärdera myndigheternas miljöpåverkan är uppgifter som är kvantifierbara, dessa ska självklart redovisas. Exempelvis omfattningen av utsläpp CO₂ orsakad av resor, transporter mm.

SMTM delar uppfattningen att det kommer att bli ett merarbete och därmed också en kostnadsökning för myndigheterna med införande av livscykelperspektivet i samband med upphandling och inköp. Ett sätt att effektivisera detta arbete är att ge Kammarkollegiet i uppdrag att se över sina upphandlingskriterier och se till att de avtal de tecknar redan är gjorda utifrån ett livscykelperspektiv.

6.3.1 Stärkt integrering i miljöarbetet och ständig...

Det är viktigt att ledningens ansvar är tydligt i arbetet med ständiga förbättringar. SMTM anser att detta ansvar framgår tydligt i *ISO 14001, kapitel 9.3. d.* och därmed heller inte behöver varken ytterligare förtydligas eller redovisas.

6.4.2 Återkoppling på myndigheternas rapportering

En återkoppling och diskussion kring miljöarbetet och rapporteringen ser SMTM som positiv och myndigheten ser gärna att den tidigare borttagna rankingen återkommer, då den skapar ytterligare engagemang.

6.4.3 Fokus på uppföljning av det systematiska...

Självskattning av eget arbete är oprecist och öppnar för godtycke och personberoende. SMTM ser helst att uppföljningen av miljöarbetet sker med fakta som bas, inte tyckande.

REMISSVAR

Avdelningen för kommunikation och stöd
Enheten för samordnat verksamhetsstöd
Jan Naumburg, hållbarhetsstrateg
Tel. 08-519 549 28

Datum/Date	2021-03-18
Vår beteckn/Our reg No.	Dnr 1.6-2020-1897
Vår ref/Our ref	Jan Naumburg
Ert datum/Your date	2020-11-19
Er beteckn/Your reg No.	M2020/01705/Nm
Er ref/Your ref	-

I detta ärende har vikarierande överintendent Mats Djurberg beslutat.
Hållbarhetsstrateg Jan Naumburg har varit föredragande. I den slutliga
handläggningen har också upphandlingssamordnare Tobias Kumlin deltagit.

Mats Djurberg

Jan Naumburg